

Evolució de la A pretònica del llatí vulgar: *plantar* (ALDC, IV, 787. *Plantar* hortalisses, 811. *Dallar*)

Atès que no comptem amb un enunciat monònim per a estudiar l'evolució de la A pretònica del llatí, ens hem basat en els resultats de *plantar* i, quan en certes localitats el resultat era diferent (*sempar*), hem recorregut a les respostes de *dallar*. *Plantar* (< llatí. PLANTARE) i *dallar* (der. de *dalla* < *DACŪLA [FEW] o d'un preromà *DALGIS [DECat]) ofereixen una *a* en posició pretònica i el seu tractament constitueix un exemple eloqüent de l'articulació del cat. en dos grans blocs, l'occ., que manté la [a], i l'or., que l'ha convertida en la neutra [ə], com ja havia observat Milà i Fontanals (1861). L'única excepció dins l'or. és la [a] de l'alg., que, a diferència de l'occ. (on es tracta del manteniment de la vocal originària), és resultat d'un canvi

[ə] > [a] a causa del contacte amb el sard. La isoglossa que separa un i altre grup coincideix amb la que separa [e]/[ə] de *demà* (cf. PALDC, III, mapa 288). La diferència, en tot cas, ha de ser cronològica, és a dir, que la neutralització de [a] > [ə] en cat. or. hauria arribat abans per la condició central de les dues vocals, mentre que la neutralització de [e] > [ə] seria un xic més tardana per una major estabilitat del timbre de [e] (veg. les assimilacions de mots que tenen [ə] en cat. or. i que han passat a [a] en castellà, i no a [e]: *enyorar* > *añorar*, *Empordà* > *Ampurdán*). Compareu la frontera d'aquestes isoglosses amb la que separa [o] de [u] àtona (veg. PALDC, I, mapa 5).

